

Otázka: Říje skotu, březost, porod a reprodukce

Předmět: Chov skotu

Přidal(a): čaky

Říje skotu (estrus)

- Interval mezi jednotlivými říjemi-interval 18-24 dny
- Průměr 21 dní
- Délka trvání 1 říje 12-36 hodin

Intenzita říje:

- tichá
- normální říje
- bouřlivá říje

Příznaky říje:

- překrvení pohlavních orgánů, skákání jednoho zvířete na druhý, nervozita
- vytékání hlenu nitkovitý, musí být čirý bez příměsí a vazký
- změna ve složení mléka, nechutenství, prohýbaní se a olizování se

Doba připouštění:

- optimálně je zapouštět samici v druhé polovině nebo třetí třetině říje
 - -první příznak ráno inseminace večer

- -první příznak večer připouštět ráno
- Po porodu se první říje většinou objeví do 30 dne ale nezapouštíme a čekáme na další
- Vynechání říje: nemoc, výživa, krmení nebo zabřeznutí

Březost

- Je fyziologický stav, kde se v těle dojnice nebo jalovice vyvíjí plod
- Průměrná délka březosti je 285 dní
- Fyziologické rozpětí 260-300 dnů

Fáze březosti:

- 1) ovulární období: od splynutí pohlavních buněk do 12 dne březosti
- 2) embryonální: začíná 13 dnem a končí 45 dnem
- 3) fetální: začíná 46 dnem a končí vypuzením plodu

Příznaky:

- celkové zklidnění, větší žravost, nedostavení říje (může se ještě jedna dostavit), začíná se jí zvětšovat objem břicha (viditelné pohled ze zadu a zvětšuje se jí pravá strana břicha), změny na mléčné žláze (u prvotetek)

Diagnostika

- ultrazvuk:100% metoda
- rektální vyšetření: vyšetření děložního rohu přes rektum
- laboratorní vyšetření tělních tekutin (krev, moč, mléko)
- pohledem: neprovádí se

Komplikace v době březosti u skotu

- **acidoza:** onemocnění které může nastat, narušením rovnováhy jednotlivých látek v těle, dochází „překyselení „organismu, játra nejsou schopna odbourávat škodliviny a kyselé látky se hromadí v ledvinách, může dojít až k úhynu
- **alkaloza:** opak acidozy, nahromadění zásaditých látek léčí se kyselým nápojem
- **ketoza:** překrmení dusíkatými látkami, současně dochází k poklesu energie, cítit po acetonu
- **výhřez dělohy:** může k tomu dojít v posledním stadiu březosti, dědičně podmíněno
- **výhřez pochvy:** dědičné, příčina je většinou oslabená samice
- **ulehnutí před porodem:** nedostatek ML(Ca)
- **otok mléčné žlázy (edem):** nedostatek pohybu
- **otok končetin:** nedostatek pohybu

Porod

Ukončení v nitroděložního vývinu a má 3 období

- přípravné období
- porodní: otevírací, vypuzovací, poporodní
- puer perium (poporodní)

Přípravné období

- Spočívá v přípravě dojnice na porod
- Převedení do porodního boxu (minimálně 8 dní před porodem)
- Příprava porodních pomůcek (porodní provázky, speciální pomůcky)
- Příprava oděvu ošetřovatele
- Těsně před porodem připravit 2 kýble s vodou (1 s teplou a 1 se studenou vodou)

Porodní období

a) otevírací fáze

- u skotu 6-12 hodin
- začínají kontrakce dělohy (nejprve dlouhé a pak krátké)
- dojnice začíná být neklidná a tele(plod)se posouvá do porodní polohy
- postupně se tele dostává blíže k porodnímu otvoru a začíná stadium vypuzovací

b) vypuzovací fáze

- U dojnice 3 hodiny
- Kontrakce břišního svalu tele se intenzivně posouvá v porodních cestách, pomoc člověka, důležitá poloha plodu a směr vypuzování
- Pomoc: kontrola polohy, pokud je to možné navážeme porodní provázky
- Okružování: roztahuje porodní cesty (ruce okolo hlavičky)
- Rytmus tahaní musí souhlasit se stahy dojnice
- 2 kritické body na těle plodu: hlavička kyčle
- dodržovat hygienu

c) Stádium poporodní

- následuje ihned po vypuzovacím období, trvá 3-12 hodin ,období oddechu pouze s teletem odejdou porodní obaly

Porodní polohy:

- a) pravidelná: podélná přední (95 %), podélná zadní
- b) Nepravidelná: vždycky komplikace při porodu a voláme veterináře

Kozelec: tlačí se do porodních cest břicho

Porodní postavení: poměr hřbetu matky k hřbetu plodu

- horní postavení (hřbetní): hřbet plodu je ke směru hřbetu matky

- dolní postavení (břišní) břicho plodu směrem ke hřbetu matky
- boční postavení (bokem): bokem ke hřbetu matky

Porodní držení:

- je uložení hlavičky a končetin plodu (kniha žlutá strana 30 obrázky)

c) puer perium:

- čas regenerace pohlavních orgánů matky, koresponduje s dobou servis periody 42-první říji vynecháváme a nezapouštíme
- kráva se připravuje na další březost
- podáváme kvalitní krmivo. dostatek MI a vitamínů

Ošetřování telete po porodu

- Vyčistit dýchací cesty
- Ošetření pupečního pahýlu (ustříhneme tak 8-10 cm. vyčistíme od zbytků krve a OL)
- Vydezinfikujeme barevným roztokem
- Dát olízat matce(hřbetem)
- Když nechce olízat tak otřít do sucha
- Dáme napít mleziva (poprvé se musí nejdéle napít 2-3 hodiny po porodu) první 2 hodiny je stěna střeva nejvíce propustná pro látky obsažené v mlezivu
- Porodní hmotnost 20-40 kg (dle plemene)
- Během prvního dne života bychom měli napájet tele 5*-6* denně a kontrolujeme

Ošetření matky po porodu

- Podávání nápoje
- Ošetříme a vydesinfikuje zevní pohlavní orgány
- Kontrolujeme odchod ložiska

Řízení a ovlivňování reprodukce

- Soubor úkonů, kterými se snažíme příznivě ovlivnit reprodukci

synchronizace říje

- sladění estrálního cyklu všech ovlivňovaných dojnic do stejného

metody:

- **a) hormonální**

- provádí se injekčně. veterinář
- přídatky na bázi prostagladinu a progesteronu
- říje se dostaví za určitou dobu po aplikaci
- důvody: synchronizace porodu, slabé říje

- **b) superovulace**

- Vyvolání dozrávání většího počtu vajíček (folikulů), a tím i uvolnění většího počtu vajíček do vejcovodu
- Provádí se hormonálně přídatky na bázi gonadotropních hormonů
- Důvod: je embriotransfér (přenos embryi) provede se u dárkyně = špičkové dojnice a poté se předají do příjemkyně která donosí aplikované embryo
- Provádí se výjimečně na specializovaných pracovištích, finančně náročné

Faktory ovlivňující reprodukci

- organizace a řízení reprodukce: evidence, hodnocení výsledků kontroly užitkovosti, včasné zjišťování říje, optimální doba zapuštění, výběr vhodných kusů
- výživa: skladba KD, pravidelné krmení, kvalita krmiva
- hygiena: čistota zvířete a stáje, hygiena porodu a péče o mláďata
- vlastní inseminace anebo přirozené zapouštění: doba a technika
- zdravotní stav: zdravá Z
- ekologie: dopad různých činností člověka na životní prostředí
- genofond: dědičné dispozice k reprodukci

% rozdělení faktorů

- 40% výživa
- 35 % inseminace
- 15% chybné stanovení inseminačního intervalu
- Zbytek ostatní faktory